

**ONDERZOEK
PILOTPROJECTEN
CAMPUSSEN**

**BENCHMARKRAPPORT
EDUCATIEF CENTRUM**

B. Bieleman

M. Boendermaker

**ONDERZOEK PILOTPROJECTEN
CAMPUSSEN**

**BENCHMARKRAPPORT
EDUCATIEF CENTRUM**

December 2010

©INTRAVAL

Groningen-Rotterdam

1. Inleiding

In de periode 2007-2010 heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAl in opdracht van het ministerie voor Jeugd en Gezin onderzoek verricht naar negen pilotprojecten voor niet-participerende jongeren. Dit onderzoek bestond uit een effectevaluatie en een procesevaluatie. Voor de effectevaluatie zijn onder meer op drie momenten vragenlijsten afgenomen bij de deelnemers van de projecten (bij instroom, bij uitstroom en een half jaar na uitstroom). In het kader van de procesevaluatie is de aanpak van de projecten beschreven volgens een aantal effectiviteitscriteria en zijn op verschillende momenten gesprekken gevoerd met projectleiders en projectmedewerkers. Bij de laatste interviewronde zijn tevens gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van instanties waarmee de projecten samenwerken. De resultaten van het onderzoek zijn gepubliceerd in drie onderzoeksrapporten.¹

Aanvullend is per project een benchmark opgesteld, waarin de individuele projectresultaten worden vergeleken met de gemiddelde resultaten. Hiermee krijgt elk project inzicht in zijn eigen resultaten. Voor het samenstellen van deze benchmarks is gebruik gemaakt van de gegevens en onderzoeksresultaten zoals gepresenteerd in het eindrapport.

In dit benchmarkrapport komen de resultaten van het Educatief Centrum (Rotterdam) aan de orde. Daarbij wordt om te beginnen kort ingegaan op de belangrijkste projectkenmerken van het Educatief Centrum. In paragraaf 3 komen de resultaten van de deelnemers van het Educatief Centrum op de hoofddoelen en subdoelen aan de orde, waarbij deze resultaten worden afgezet tegen de resultaten van de negen projecten gezamenlijk. In paragraaf 4 wordt nagegaan in hoeverre het Educatief Centrum invulling geeft aan de projectkenmerken die in de evaluatie van de negen projecten naar voren zijn gekomen als werkzame kenmerken voor de aanpak van de deelnemers.

2. Projectkenmerken

In de evaluatie van de pilotprojecten zijn 12 projectkenmerken onderscheiden op basis waarvan de projecten onderling van elkaar kunnen verschillen, namelijk²:

- duur
- intensiteit
- in of buiten de eigen omgeving
- individuele of groepsgerichte aanpak
- toepassing van dwang- en drangmiddelen
- vorm en functie theoretische onderbouwing
- aandacht voor context deelnemer
- competentiegerichte benadering
- het aanbieden van scholing
- aandacht voor discipline en structuur
- aandacht voor nazorg
- samenwerking tussen instanties

Het Educatief Centrum is een project voor jongeren van 12 tot 20 jaar die geen reële kans lijken te hebben op terugkeer naar het regulier onderwijs. Jongeren tussen de 12 en 15 jaar worden geplaatst in de zogenoemde zorg-instroomklas, terwijl jongeren van 16 jaar en ouder in het leerwerkbedrijf worden geplaatst. Het leerwerkbedrijf omvat zeven leerwerkplekken, waar de jongeren de mogelijkheid wordt geboden werk-, woon- en gedragsgerelateerde vaardigheden

¹ Bieleman, B. J. Snippe, M. Boendermaker, M. Hofman (2008). Onderzoek pilotprojecten campussen. 1. Beschrijving projecten en doelgroep. St. INTRAVAl, Groningen- Rotterdam; Bieleman, B. J. Snippe, M. Boendermaker, M. Hofman (2009). Onderzoek pilotprojecten campussen. 2. Voortgang en theoretische onderbouwing. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam; Bieleman, B. en M. Boendermaker (2010). Onderzoek pilotprojecten campussen. 3. Eindrapport: proces- en effectevaluatie. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.

² Een schematisch overzicht van deze kenmerken is bijgevoegd in bijlage 1.

aan te leren. Jongeren kunnen zowel op vrijwillige basis als met drang of dwang bij het Educatief Centrum worden geplaatst.

De duur van het project varieert van 12 tot 24 maanden. De deelnemers zijn vijf dagen per week van 08.00 tot 17.00 uur aanwezig op het terrein van het Educatief Centrum. Het grootste deel van het programma vindt plaats in groepsverband, waarbij deelnemers wel aan hun eigen taak en persoonlijke doelen werken. Het doel van het project is om de jongeren door middel van deelcertificaten en branchecertificaten een kans te bieden op de arbeidsmarkt. In sommige gevallen kunnen jongeren na afronding van het project terugkeren naar het voorgezet onderwijs of doorstromen naar een MBO-opleiding. Na uitstroom wordt de deelnemers een nazorgprogramma geboden.

Het theoretisch kader waarop de aanpak van het Educatief Centrum is gebaseerd is gaandeweg het project op verzoek van de onderzoekers schriftelijk vastgelegd. Drie modellen worden als basis genoemd, namelijk: het Restorative Practice model (herstelrecht); oplossingsgerichte methodiek; en ervarend leren. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van sociale vaardigheidstraining volgens het programma Leefstijl en het programma EQUIP.

3. Resultaten deelnemers

Voor de evaluatie van de pilotprojecten zijn op verschillende momenten vragenlijsten afgenomen bij de jongeren die in de periode november 2007 tot en met december 2008 bij de pilotprojecten zijn ingestroomd: op het moment van instroom in het project; bij uitstroom uit het project; en een half jaar na uitstroom. Door de instroom- en de uitstroommeting met elkaar te vergelijken wordt een beeld gegeven van de resultaten op korte termijn, terwijl voor de resultaten op langere termijn de instroom- en vervolgmeting met elkaar worden vergeleken.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de resultaten van de deelnemers van het Educatief Centrum. Daarbij wordt om te beginnen ingegaan op de mate waarin de voor de campussen beoogde doelgroep is bereikt. Vervolgens komt de verhouding tussen het aantal jongeren dat is uitgestroomd en het aantal jongeren dat is uitgevallen aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de resultaten van de jongeren op het hoofddoel en de subdoelen. De resultaten van de deelnemers van het Educatief Centrum worden telkens vergeleken met de resultaten van alle deelnemers van de negen pilotprojecten.

3.1 Bereikte doelgroep

Uitgaande van Kamerstukken over de pilotprojecten (TK II 2005/2006, 23 972, nr. 85) en de gesprekken die zijn gevoerd met beleidsmedewerkers van betrokken ministeries zouden de pilotprojecten bedoeld zijn voor jongeren van 12 tot 27 jaar, die gedurende langere tijd niet naar school gaan, geen werk hebben, geen uitkering ontvangen en niet op zoek zijn naar scholing of werk, niet over een startkwalificatie beschikken en door bestaande voorzieningen niet worden bereikt. In later gedateerde stukken (TK II 2006/2007, 31 001, nr. 22) wordt aangegeven dat het gaat om jongeren die niet naar school gaan, geen baan hebben en ook niet op zoek zijn naar werk of opleiding, die soms voor ernstige overlast zorgen of af dreigen te glijden naar blijvende werkloosheid. Ook hierin wordt opgemerkt dat het moet gaan om jongeren die met de gebruikelijke instrumenten niet worden bereikt.

De doelgroep die door de pilotprojecten wordt bereikt komt slechts ten dele overeen met de beoogde doelgroep. Tabel 1 toont de school/werksituatie in de periode voor instroom van de jongeren van het Educatief Centrum en de jongeren uit de totale onderzoeksgroep. Uit de tabel

blijkt dat van de 36 jongeren van het Educatief Centrum die in het onderzoek zijn opgenomen zeven jongeren (19%) geen werk of scholing hadden in de zes maanden voor instroom in het project. Voor de totale onderzoeksgroep geldt dit voor 13% (37 jongeren). Dit verschil is niet significant.³

Tabel 1 Beoogde doelgroep: geen werk of school in zes maanden voor instroom

	Educatief Centrum (n=36)		Totaal (n=277)	
	n	%	n	%
Geen werk of school in zes maanden voor instroom	7	19	37	13
Wel werk of school in zes maanden voor instroom	29	81	240	87
Totaal	36	100	277	100

3.2 Uitstroom versus uitval

Van de 36 jongeren bij het Educatief Centrum die in het onderzoek zijn opgenomen, zijn vier jongeren negatief uitgevallen uit het project (11%) (zie tabel 2). De 32 jongeren (89%) die het Educatief Centrum wel hebben afgerond, kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën, namelijk: jongeren die het project volledig hebben afgemaakt (16 jongeren, 50%); jongeren die het project voortijdig hebben verlaten, maar wel positief hebben afgesloten (9 jongeren, 28%); en jongeren die ten tijde van het afronden van het onderzoek (februari 2010) nog in het project zaten (7 jongeren, 22%).

Wanneer deze cijfers worden vergeleken met de cijfers voor de negen pilotprojecten gezamenlijk blijkt dat het percentage uitstromers bij het Educatief Centrum hoger is dan bij de totale onderzoeksgroep, respectievelijk 89% en 81%. Dit verschil is niet significant. Bij uitsplitsing binnen de groep uitstromers blijkt dat het percentage jongeren bij het Educatief Centrum dat het project helemaal heeft afgerond met 50% lager is dan bij de totale onderzoeksgroep (65%). Het percentage jongeren dat het project niet volledig afrondt, maar wel positief beëindigt en het percentage jongeren dat nog niet was uitgestroomd ten tijde van het afronden van het onderzoek is bij het Educatief Centrum iets hoger dan bij de totale onderzoeksgroep: bij het Educatief Centrum gaat het om respectievelijk 28% en 22%, bij de totale onderzoeksgroep gaat het in beide gevallen om 17%. Ook deze verschillen zijn niet significant.

Tabel 2 Uitstroomsituatie

	Educatief Centrum (n=36)		Totaal (n=277)	
	n	%	n	%
Positieve uitstroom	32	89	224	81
Project helemaal afgerond	16	50	146	65
Voortijdige positieve uitval	9	28	39	17
Nog niet uitgestroomd	7	22	39	17
Negatieve uitval	4	11	53	19
Totaal	36	100	277	100

³ Gezien het kleine aantal respondenten zijn de mogelijkheden voor het vaststellen van significante verschillen beperkt. Bij het vaststellen van significante verschillen is zowel gekeken naar een waarschijnlijkheidspercentage van 95% ($p < 0,05$) als naar een waarschijnlijkheidspercentage van 90% ($p < 0,10$).

3.3 Resultaten op hoofddoel

In het onderzoek is nagegaan in hoeverre de deelnemers aan de pilots een verbetering laten zien op het hoofddoel en de subdoelen van de projecten. De hoofddoelstelling van de pilotprojecten is het toeleiden van jongeren naar scholing of werk. Om vast te stellen of dit hoofddoel behaald is, is van alle deelnemers nagegaan of er sprake is van een verbetering in de school- of werksituatie. Daarvoor zijn de gegevens uit de uitstroommeting en de vervolgmeting gecombineerd.

Tabel 3 toont de resultaten op het hoofddoel van de deelnemers van het Educatief Centrum in vergelijking met de totale populatie. Van de 17 jongeren van het Educatief Centrum waarbij meerdere metingen zijn afgenomen, blijkt bij 59% (10 jongeren) een verbetering te hebben plaatsgevonden op het gebied van scholing en/of werk. Dit percentage is significant lager dan het percentage in de gehele onderzoeksgroep (79%).

Wanneer wordt gekeken naar het type verbetering van deze jongeren, blijken de resultaten van het Educatief Centrum vergelijkbaar met de totale onderzoeksgroep. Van de 10 jongeren bij het Educatief Centrum die een verbetering laten zien is er bij zeven jongeren (70%) sprake van een verbetering in de schoolsituatie. Bij de totale onderzoeksgroep geldt dit voor 68%. Het percentage jongeren dat een verbetering laat zien in de werksituatie is bij het Educatief Centrum iets lager dan bij de onderzoeksgroep als geheel (10% tegenover 14%), terwijl het percentage jongeren dat is doorgestroomd naar een ander traject bij het Educatief Centrum juist hoger is (20% tegenover 7%). Bij de totale onderzoeksgroep laten 14 jongeren (11%) een verbetering zien in de school- én in de werksituatie. Bij het Educatief Centrum geldt dit voor geen van de jongeren. Deze verschillen kunnen niet statistisch worden onderbouwd.

Tabel 3 Verbetering hoofddoel: school- en/of werksituatie

Verbetering	Educatief Centrum (n=17)		Totaal (n=169)	
	n	%	n	%
Ja ¹	10	59	133	79
School	7	70	91	68
Werk	1	10	19	14
Ander traject of instelling	2	20	9	7
School en werk	0	0	14	11
Nee	7	41	36	21
Totaal	17	100	169	100

¹ Significant verschil tussen het Educatief Centrum en de totale onderzoeksgroep, $p < 0,10$.

3.4 Resultaten op subdoelen

Naast het hoofddoel worden door de projecten verschillende subdoelen onderscheiden. Deze subdoelen moeten ertoe bijdragen dat de hoofddoelstelling wordt behaald. Hoewel de subdoelen die de projecten nastreven divers zijn, wordt een aantal subdoelen door de meeste projecten genoemd, namelijk:

- het vergroten van de motivatie
- het versterken van het gevoel van eigenwaarde
- het bijbrengen van (zelf)discipline
- het aanleren van sociale vaardigheden
- het verminderen van criminaliteit en probleemgedrag

Korte termijn

Door de scores van de instroommeting te vergelijken met de scores van de uitstroommeting, kan inzicht worden verkregen in de verbeteringen van de subdoelen op korte termijn. Tabel 4 toont

de scores van de subdoelen bij de instroommeting en de uitstroommeting van de deelnemers van het Educatief Centrum en de deelnemers uit de totale onderzoeksgroep.

De veranderingen die op korte termijn bij de deelnemers van het Educatief Centrum hebben plaatsgevonden verschillen op een aantal punten van de gemiddelde resultaten van de totale onderzoeksgroep. Zo scoren de deelnemers van het Educatief Centrum op het subdoel motivatie bij instroom vergelijkbaar met de totale onderzoeksgroep (respectievelijk 8,4 en 8,3). Bij de deelnemers van het Educatief Centrum daalt deze score gedurende het project naar 7,9, terwijl de score op motivatie bij de totale onderzoeksgroep juist toeneemt naar 8,5. Dit verschil is significant. Ook op het gebied van middelengebruik doen zich op het eerste gezicht significante verschillen voor: gedurende het project stijgt het middelengebruik van de deelnemers van het Educatief Centrum van 0,7 naar 2,9. Deze stijging is significant hoger dan de stijging bij de totale onderzoeksgroep (3,2 naar 3,3). De instroomscores van beide groep zijn met 0,7 tegenover 3,2 significant verschillend. Wanneer gecorrigeerd wordt voor dit verschil in beginscore vervalt het significante verschil in de stijging van het middelengebruik.

Bij de overige subdoelen doen zich kleinere (niet significant te onderbouwen) verschillen voor. Het gevoel van eigenwaarde daalt bij de deelnemers van het Educatief Centrum gedurende het project naar van 9,4 naar 8,7, terwijl het bij de totale onderzoeksgroep juist stijgt (van 8,0 naar 8,2). Dezelfde tendens is zichtbaar bij het subdoel (zelf)discipline: de score van de deelnemers van het Educatief Centrum op (zelf)discipline is bij instroom met 7,3 hoger dan bij de totale onderzoeksgroep (7,0), maar daalt gedurende het project naar 6,9, terwijl de score bij de totale onderzoeksgroep stijgt naar 7,1.

Tabel 4 Scores subdoelen korte termijn (instroom- en uitstroommeting)

	Educatief Centrum (n=5-7)				Totaal (n=107-138)			
	Instroom		Uitstroom		Instroom		Uitstroom	
	m ³	sd ⁴	m	sd	m	sd	m	sd
<i>Motivatie</i> ¹	8,4	0,2	7,9	0,3	8,3	0,6	8,5	0,8
Gevoel van eigenwaarde	9,4	0,7	8,7	1,3	8,0	1,7	8,2	1,6
(Zelf)discipline	7,3	1,1	6,9	1,4	7,0	1,5	7,1	1,5
Sociale vaardigheden	5,6	1,2	6,0	0,8	6,4	1,0	6,5	1,1
<i>Middelengebruik</i> ⁽²⁾	0,7	1,9	2,9	3,0	3,2	3,0	3,3	2,8
Strafbare gedragingen	0,4	0,7	0,1	0,3	1,2	1,7	0,5	1,0

¹ Significant verschil tussen de vershilscores bij het Educatief Centrum en de totale onderzoeksgroep, $p < 0,05$.

⁽²⁾ Significant verschil tussen de vershilscores bij het Educatief Centrum en de totale onderzoeksgroep, $p < 0,10$. Deze significantie vervalt wanneer gecorrigeerd wordt voor het verschil in de scores op de instroommeting.

³ m = gemiddelde; ⁴ sd = standaarddeviatie

Langere termijn

Door de instroommeting en de vervolgmeting met elkaar te vergelijken kan een beeld worden verkregen van de veranderingen van de deelnemers op de subdoelen op langere termijn (tabel 5). De veranderingen die op langere termijn hebben plaatsgevonden bij de deelnemers van het Educatief Centrum zijn vergelijkbaar met de totale onderzoeksgroep. Wel doen zich enkele (niet statistisch te onderbouwen) verschillen voor. De daling van de score op het subdoel strafbare gedraging is bij het Educatief Centrum minder sterk dan bij de totale onderzoeksgroep: bij het Educatief Centrum daalt de score op strafbare gedragingen van 1,7 naar 1,1, terwijl deze score bij de totale onderzoeksgroep daalt van 1,7 naar 0,5. De score van de deelnemers van het Educatief Centrum op het subdoel sociale vaardigheden is aanvankelijk met 6,2 iets lager dan bij de totale onderzoeksgroep (6,4). Bij de vervolgmeting is de score van de deelnemers van het Educatief Centrum gestegen naar 6,5, hetgeen gelijk is aan de score van de totale onderzoeksgroep op de vervolgmeting. Het middelengebruik van de deelnemers van het Educatief Centrum is met een score van 3,1 bij instroom iets lager dan bij de totale onderzoeksgroep (3,5). Het middelengebruik van de deelnemers van het Educatief stijgt vervolgens sterker dan bij de totale onderzoeksgroep, waardoor zij bij de vervolgmeting hoger

scoren dan de totale onderzoeksgroep, respectievelijk 4,4 en 4,2. Op het subdoel gevoel van eigenwaarde scoren de deelnemers van het Educatief Centrum bij instroom vergelijkbaar met de totale onderzoeksgroep (7,9 en 8,0). Bij het Educatief Centrum daalt dit in de vervolgmeting naar 7,9, terwijl bij de totale onderzoeksgroep sprake is van een stijging naar 8,4.

Tabel 5 Scores subdoelen lange termijn (instroom- en vervolgmeting)

	Educatief Centrum (n=5-12)				Totaal (n=55-98)			
	Instroom		Vervolg		Instroom		Vervolg	
	m	sd	m	sd	m	sd	m	sd
Motivatie	7,9	0,7	8,3	0,9	8,1	0,6	8,5	0,9
Gevoel van eigenwaarde	7,9	2,1	7,8	1,1	8,0	1,8	8,4	1,4
(Zelf)discipline	6,6	1,4	7,1	1,1	6,8	1,5	7,3	1,5
Sociale vaardigheden	6,2	0,9	6,5	0,5	6,4	0,9	6,5	1,1
Middelengebruik	3,1	2,4	4,4	3,4	3,5	2,9	4,2	3,3
Strafbare gedragingen	1,7	2,0	1,1	1,5	1,7	1,9	0,5	1,0

4. Leerpunten proces- en effectevaluatie

In het onderzoek naar de negen pilotprojecten is nagegaan welke projectkenmerken een belangrijke rol spelen bij het behalen van succes. Hierbij is ten eerste gebruik gemaakt van de informatie uit de procesevaluatie. In de gesprekken met projectmedewerkers, projectleiders en samenwerkende partijen, die in het kader van de procesevaluatie zijn gevoerd, zijn verschillende aandachtspunten naar voren gekomen die door de betrokkenen van belang worden geacht voor de aanpak van niet-participerende jongeren. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens uit de effectevaluatie. In de effectevaluatie is nagegaan in hoeverre de aanwezigheid van verschillende kenmerken verband houdt met het behalen van resultaten op het hoofdoel en de subdoelen.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de projectenkenmerken die uit de proces- en effectevaluatie als relevant naar voren zijn gekomen, waarbij telkens wordt aangegeven in hoeverre het Educatief Centrum invulling geeft aan deze kenmerken.

4.1 Leerpunten procesevaluatie

In de gesprekken met projectleiders, projectmedewerkers en andere betrokken partijen zijn zeven verschillende aandachtspunten naar voren gekomen die waardevol worden geacht voor de aanpak van niet-participerende jongeren.⁴ In matrix 1 wordt een overzicht gegeven van deze aandachtspunten, waarbij tevens wordt aangegeven in hoeverre het Educatief Centrum invulling geeft aan deze elementen. Van de zeven elementen die uit de procesevaluatie als waardevol naar voren zijn gekomen, zijn drie elementen bij het Educatief Centrum aanwezig, namelijk: het bieden van concrete, nuttige en arbeidsgerelateerde werkzaamheden; fasering in de aanpak; en kleinschaligheid. Daarnaast komt een aantal elementen gedeeltelijk terug in de aanpak van het Educatief Centrum, waaronder een individuele aanpak op maat en het betrekken van de sociale omgeving.

⁴ Een uitgebreide uiteenzetting van de ervaringen van betrokken partijen bij het Educatief Centrum is opgenomen in bijlage 5 van het eindrapport (Bieleman, B. en M. Boendermaker (2010). Onderzoek pilotprojecten campussen. 3. Eindrapport: proces- en effectevaluatie. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam).

Matrix 1 Waardevolle elementen op basis van procesevaluatie

Waardevolle elementen	Aanwezigheid van dit kenmerk bij het Educatief Centrum	Toelichting
Intensieve, geïntegreerde 12-uursaanpak	Deels	Het Educatief Centrum biedt een geïntegreerde aanpak, gericht op werk-, woon- en gedragsgerelateerde vaardigheden. Er is geen sprake van een 12-uursvoorziening.
Bieden van concrete, nuttige en arbeidsgerelateerde werkzaamheden	Ja	In de verschillende leerwerkbedrijven van het Educatief Centrum worden door de deelnemers concrete, arbeidsgerelateerde werkzaamheden uitgevoerd, vaak in opdracht van een externe opdrachtgever.
Integrale aanpak waarin verschillende partijen samenwerken	Deels	Samenwerking vormt niet de kern van het Educatief Centrum. Wel zijn er verschillende contacten en afspraken met verwijzers en gespecialiseerde hulpverlening.
Individuele aanpak op maat	Deels	Het grootste deel van het programma vindt plaats in groepsverband, waarbij deelnemers wel aan hun eigen taak en persoonlijke doelen werken.
Betrekken van sociale omgeving	Deels	Het betrekken van de context van de deelnemers wordt niet omschreven als kern van de aanpak van het Educatief Centrum. Wel vindt het project plaats in de directe omgeving van de jongeren en wordt geprobeerd ouders bij het project te betrekken.
Fasering in de aanpak	Ja	Bij het Educatief Centrum wordt gebruik gemaakt van fasering gekoppeld aan een puntensysteem. Het project is gaandeweg de uitvoering van het project gebruik gaan maken van dit fasensysteem, om op die manier het traject van de deelnemers nader te structureren.
Kleinschaligheid	Ja	Het Educatief Centrum vindt plaats in een kleinschalige setting.

4.2 Werkzame kenmerken effectevaluatie

In de analyses van de evaluatie van de pilotprojecten campussen is nagegaan in hoeverre de projectkenmerken verband houden met de door de projecten behaalde resultaten op het hoofddoel en de subdoelen. Hieronder worden deze werkzame kenmerken besproken, waarbij tevens wordt nagegaan in hoeverre het Educatief Centrum invulling geeft aan deze kenmerken.

Hoofddoelen

Uit de effectevaluatie blijkt ten eerste dat deelnemers bij projecten die veel nadruk leggen op discipline en structuur vaker een verbetering laten zien op het hoofddoel dan deelnemers van projecten waarbij hiervoor niet expliciet aandacht is. Daarnaast blijken deelnemers van korte en middellange projecten het meeste te verbeteren wat betreft school- of werksituatie. De deelnemers van projecten die langer dan 12 maanden duren laten minder vaak een verbetering zien in hun school- of werksituatie. Matrix 2 wordt aangegeven in hoeverre het Educatief Centrum invulling geeft aan deze werkzame kenmerken. Voor het Educatief Centrum geldt dat in de projectaanpak weliswaar aandacht is voor discipline en structuur, maar in mindere mate dan de projecten waarbij dit als succesvol kenmerken naar voren is gekomen. De duur van het project is 12 tot 24 maanden, hetgeen langer is dan de uit het onderzoek gebleken werkzame projectduur.

Matrix 2 Werkzame kenmerken hoofddoel

Werkzaam projectkenmerk	Aanwezigheid van dit kenmerk bij het Educatief Centrum
Veel nadruk op discipline en structuur	In geringe mate
Trajectduur minder dan 12 maanden	Nee

Subdoelen

Wat betreft het belang van de verschillende projectkenmerken voor de verbetering op de subdoelen worden in het onderzoek geen duidelijke trends gevonden. Wel blijken verschillende projectkenmerken verband te houden met verbetering op één of enkele subdoelen. In totaal zijn 13 verbanden aangetroffen. Zo blijken projecten met een duur van 6 tot 12 maanden op korte termijn een sterkere verbetering te laten zien in de motivatie van deelnemers dan projecten met een duur van 3 tot 6 maanden. Op lange termijn blijken bijvoorbeeld de sociale vaardigheden van deelnemers van projecten binnen de eigen leefomgeving van de jongeren meer te verbeteren dan van deelnemers van projecten buiten de leefomgeving.

In onderstaande matrices wordt een compleet overzicht gegeven van de subdoelen en de projectkenmerken die verband houden met verbetering op deze subdoelen op korte termijn (matrix 3) en lange termijn (matrix 4). Daarbij wordt tevens aangegeven of bij het Educatief Centrum sprake is van deze kenmerken. De 13 verbanden die in het onderzoek zijn gevonden betreffen in totaal negen verschillende projectkenmerken.

Matrix 3 Werkzame kenmerken voor verbeteren subdoelen korte termijn

Subdoel	Projectkenmerk dat verband houdt met verbetering op dit subdoel	Aanwezigheid van dit kenmerk bij het Educatief Centrum
Motivatie	Trajectduur 6-12 maanden Intensiteit van 12 uur per dag Expliciet aandacht voor context Scholingsaanbod ⁵ Samenwerking als belangrijk element in de uitvoering / als kern van het project	Nee Nee Nee Nee Nee
Sociale vaardigheden	Toepassing van dwang en drang	Ja
Middelengebruik	Buiten de eigen omgeving	Nee
Strafbare gedragingen	Geen	
Gevoel voor eigenwaarde	Geen	
(zelf)discipline	Geen	

Matrix 4 Werkzame kenmerken voor verbeteren subdoelen lange termijn

Subdoel	Projectkenmerk dat verband houdt met verbetering op dit subdoel	Aanwezigheid van dit kenmerk bij het Educatief Centrum
Sociale vaardigheden	Binnen de eigen omgeving Theoretische onderbouwing Bieden van nazorgprogramma Toepassing van dwang en drang Samenwerking als belangrijk element in de uitvoering / als kern van het project	Ja Nee Ja Ja Nee
(zelf)discipline	Toepassing van dwang en drang	Ja
Middelengebruik	Geen	
Strafbare gedragingen	Geen	
Motivatie	Geen	
Gevoel voor eigenwaarde	Geen	

⁵ Met scholingsaanbod wordt bedoeld het aanbieden van de mogelijkheid tot het behalen van een diploma voor VMBO, HAVO, VWO of MBO.

Bij het Educatief Centrum zijn drie van deze kenmerken aanwezig, namelijk: het toepassen van dwang en drang; het bieden van een project binnen de eigen omgeving; en het bieden van een nazorgprogramma.

BIJLAGE 1 PROJECTKENMERKEN EDUCATIEF CENTRUM

Onderstaand schema geeft een overzicht van de projectkenmerken waarop de negen pilotprojecten voor niet-participerende onderling van elkaar verschillen. De kenmerken van het Educatief Centrum zijn gearceerd weergegeven.

Matrix 1 Overzicht projectkenmerken Educatief Centrum

Projectkenmerken	Buiten de eigen omgeving		In de eigen omgeving
In- of buiten eigen omgeving	Buiten de eigen omgeving		In de eigen omgeving
Aandacht voor context deelnemer	Niet expliciet aandacht voor context deelnemer		Expliciet aandacht voor context deelnemer
Gebruik competentie- of oplossingsgerichte benadering	Competentie- of oplossingsgerichte benadering is niet expliciet genoemd als onderdeel van de methodiek		Competentie- of oplossingsgerichte benadering is beschreven als essentieel onderdeel van de methodiek
Duur	3 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	Langer dan 12 maanden
Intensiteit	8 uur of minder per dag	12 uur per dag	24 uur per dag
Aanbieden van scholing in binnen het project	Geen scholingsaanbod binnen de setting van het project	Mogelijkheid tot behalen van certificaten	VMBO, HAVO, VWO of MBO binnen de setting van het project
Individuele of groepsgerichte aanpak	Voorname-lijk groepsgericht	Zowel groepsgericht als individueel	Voorname-lijk individueel
Toepassing dwang/drang	Niet of nauwelijks toepassing van dwang- of drangmiddelen	Bij sommige deelnemers toepassing van dwang- of drang	Deelname aan project alleen mogelijk op last van rechter of voogd
Aandacht voor discipline en structuur	Bieden van structuur wordt niet genoemd als essentieel onderdeel	Wel aandacht voor structuur, maar minder nadrukkelijk	Discipline en structuur als essentieel onderdeel van de aanpak
Samenwerking met betrokkenen	Samenwerking bestaat met name uit contact met verwijzers of het inschakelen van gespecialiseerde hulp	Samenwerking als belangrijk element in de uitvoering	Samenwerking als kern van het project
Aandacht voor nazorg	Geen actief, gestructureerd nazorgtraject	Nazorg wordt verzorgd door samenwerkende instantie	Nazorgprogramma door project zelf
Vorm en functie theoretische onderbouwing	Geen schriftelijk vastgelegde theorie	Theorie vanuit overkoepelende organisatie/ theorie niet vooraf schriftelijk vastgelegd	Theorie als fundament voor de aanpak

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

December 2010

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: B. Bieleman en M. Boendermaker
Opdrachtgever: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport